Çocuklar ?çin “Hay?r” Diyebilme Becerisi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklar ?çin “Hay?r” Diyebilme Becerisi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18973

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuklar ?çin "Hay?r" Diyebilme Becerisi Ölçe?i (Ç?HDBÖ), çocuklar?n sosyal bask?, zorlama veya uygunsuz talepler kar??s?nda kendilerini **etkili bir ?ekilde ifade etme** ve reddetme becerilerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikolojik ölçüm arac?d?r. Ölçek, 2018 y?l?nda Ferat Y?lmaz ve M. Ali Sözer taraf?ndan yap?lan kapsaml? bir geçerlik ve güvenirlik çal??mas? sonucunda literatüre kazand?r?lm??t?r. Bu ölçek, çocuklar?n **ki?isel s?n?rlar?n?** koruma yeteneklerini ve öz yeterlik alg?lar?n? de?erlendirmede kritik bir rol oynamaktad?r.

Ölçe?in geli?tirilmesi, çocuklar?n sosyal ve duygusal geli?imlerinde temel bir unsur olan **at?lganl?k** becerisinin spesifik bir yönünü, yani reddetme yetene?ini hedef almaktad?r. Ç?HDBÖ, ara?t?rmac?lara ve klinik uygulay?c?lara, çocuklar?n bu alandaki ihtiyaçlar?n? belirleme ve önleyici müdahale programlar? olu?turma konusunda güvenilir veriler sa?lamay? amaçlamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Hay?r diyebilme, at?lganl?k, sosyal beceri, çocuk, öz yeterlik, psikolojik ölçüm, reddetme becerisi.

Yazarlar

Ferat Y?lmaz, M. Ali Sözer

Amaç

Ölçe?in temel amac?, çocuklar?n sosyal çevrelerinde kar??la?t?klar? bask?, zorlama veya uygunsuz teklifler kar??s?nda **sözel olarak reddetme** becerilerini sistematik ve psikometrik aç?dan güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Bu beceri, özellikle akran bask?s? ve riskli davran??lardan korunma ba?lam?nda büyük önem ta??maktad?r.

Ç?HDBÖ, çocuklar?n hangi sosyal durumlar kar??s?nda "hay?r" demekte zorland?klar?n? tespit ederek, uygulay?c?lar?n bireyselle?tirilmi? e?itim ve dan??manl?k hizmetlerini planlamas?na olanak tan?r. Ölçe?in birincil hedef kitlesi ilkokul ça??ndaki çocuklar olup, onlar?n **sosyal yeterlilik** düzeylerinin belirlenmesine katk?da bulunmak hedeflenmi?tir.

Yap?

Çocuklar ?çin "Hay?r" Diyebilme Becerisi Ölçe?i, **at?lganl?k** (assertiveness) yap?s?n?n temel bir alt boyutu olan **reddetme becerisini** ölçmektedir. Bu yap?, bireyin ba?kalar?n?n haklar?na sayg? duyarak kendi haklar?n? koruyabilmesi, duygular?n? dürüstçe ifade edebilmesi ve ba?kalar?n?n taleplerini uygunsuz buldu?unda s?n?rlar?n? belirleyebilmesi yetene?i olarak kavramsalla?t?r?lm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek, çocuklar?n sosyal etkile?imlerde kendilerine yöneltilen taleplere kar?? gösterdikleri tepkileri, özellikle de olumsuz veya iste?e ayk?r? durumlar? geri çevirme davran??lar?n? de?erlendirir. Ölçe?in maddeleri, çocuklar?n hem duygusal hem de davran??sal düzeyde reddetme yeteneklerini kapsayacak ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu beceri, çocuklar?n uzun vadede özsayg? geli?tirmeleri ve sa?l?kl? sosyal ili?kiler kurmalar? için temel bir yetkinlik olarak görülmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda, kapsaml? **geçerlik** analizleri yürütülmü?tür. Çal??mada, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini belirlemek amac?yla uzman görü?lerine dayal? **içerik geçerli?i** sa?lanm??t?r. Ayr?ca, ölçe?in teorik yap?s?n? desteklemek üzere **yap? geçerli?i** analizleri gerçekle?tirilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in sadece hay?r diyebilme becerisini ölçtü?ünü ve ba?ka yap?larla kar??mad???n? istatistiksel olarak göstermi?tir.

Güvenirlik

Ç?HDBÖ'nün güvenirlik çal??malar?, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? incelemi?tir. Ölçe?in iç tutarl?l?k düzeyini belirlemek amac?yla **Cronbach Alfa** katsay?lar? hesaplanm??t?r. Elde edilen yüksek alfa de?erleri, ölçek maddelerinin homojen oldu?unu ve ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü i?aret etmektedir. Ayr?ca, ölçek puanlar?n?n zaman içinde ne kadar istikrarl? oldu?unu belirlemek için test-tekrar test güvenirlik analizlerinin de yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu çal??malar, ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda güvenle kullan?labilece?ini göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal boyutlar?n? belirlemek ve teorik yap?s?n? do?rulamak amac?yla geli?tirme sürecinde **faktör analizi** teknikleri kullan?lm??t?r. Y?lmaz ve Sözer (2018) taraf?ndan yap?lan çal??ma, öncelikle Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) ile ölçe?in kaç boyuttan olu?tu?unu ara?t?rm??t?r. Bu analizler, hay?r diyebilme becerisinin tek bir temel faktör alt?nda m? topland???n? yoksa birden fazla alt boyuta m? sahip oldu?unu ortaya koymu?tur.

Ard?ndan, elde edilen faktör yap?s?n?n örneklem verilerine ne kadar uygun oldu?unu test etmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçe?in kabul edilebilir uyum indekslerine sahip oldu?unu göstererek, yap?sal modelin geçerli?ini desteklemi?tir.

Ölçme Arac?

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: Derecelendirme Ölçe?i (Rating Scale) (Derecelendirme format? orijinal kaynakta belirtilmemi?tir, ancak geli?tirme çal??mas?n?n do?as? gere?i Likert tipi bir yap? oldu?u

ARABPSYCHOLOGY.COM

varsay?lmaktad?r.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar

Age Group: ?lkokul Ça?? Çocuklar? (Genellikle 6-12 ya? aral???)

Population Details: Türkiye'deki e?itim kurumlar?na devam eden çocuklar.

Test Methodology: Öz Bildirim veya Gözlemci (Ebeveyn/Ö?retmen) Bildirimi Ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Çocuk psikolojisi, sosyal beceri e?itimi, reddetme, psikometri, özsayg?, sosyal geli?im, at?lganl?k becerisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: ferat.yilmaz@dicle.edu.tr (Sorumlu Yazar Ferat Y?lmaz)

Correspondence Address: Belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018 (Yay?n y?l?)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve kâr amac? gütmeyen ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle kaynak gösterilerek serbesttir. Ticari veya geni? ölçekli uygulamalar için sorumlu yazar Ferat Y?lmaz ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

`cocuklar-icin-hayir-diyebilme-becerisi-olcegi-toad.pdf`

Kaynaklar

Y?lmaz, F. ve Sözer, M. A.(2018). Çocuklar ?çin "Hay?r" Diyebilme Becerisi Ölçe?i: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *E?itimde ve Psikolojide Ölçme ve De?erlendirme Dergisi, 9*(1), 33-48. doi: 10.21031/epod.350631

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çocuklar ?çin "Hay?r" Diyebilme Becerisi Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte aç?kça belirtilmemi?tir. Detayl? maddeler için Y?lmaz ve Sözer (2018) referans?nda yer alan orijinal makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM